

# Globalné òce(p)lenie

## TÓMK FÓPKA

A za czim to ti ùczali dolemóni tak pĕskujĀ procĕm globalnĕmù òcepleniu?! WĕdôwajĀ stolĕmnĕ dĕtczi na badĕrowania a ùdokazniwajĀ, że mùszimĕ sĀ bôjec? Wiĕta, czemù? Bò ten, co sĀ bôji – dô chùtczi piĕndze, żebĕ le miec swiĀti spòkój.

Chcemĕ przez chwilĀ pòmĕslec, ò co tak pò prôwdze jidze. Kò lĕdzoma je zĕmno, tej pòlĀ. A jak pòlĀ wĀglĀ, tej dĕbeltny òksyd wĀgla (CO<sub>2</sub>) jidze w blónĕ i robi dzurĀ w niebie, przez jakĀ to złĕ słuńce niepòtrzĕbno nas grzeje. Jak grzeje, tej sĀ mòže lód rozpuscĕc na kuńcu swiata i wòda mòže nas zalòc. Niĕ nas? Ale mie òmanilĕ... I temù Pòlskò mùszĭ zaplĀcĕc sztrófĀ za tzw. emisjĀ CO<sub>2</sub>...?!

A jò chcĀ, żebĕ na Kaszĕbach bĕło cepli! Dzĕl cepli! Kòl 30 gradów plus przez całĀ rok! Cobĕ to dało?



**A jò chcĀ, żebĕ na Kaszĕbach bĕło cepli! Dzĕl cepli! Kòl 30 gradów plus przez całĀ rok!**

Òbzorgómĕ wiele dĕtków. Ni mùszĭ kùpiac òpòtu i tĕli sztrómù nie mdze trzeba. Piĕcczi pùdĀ do Mùzeùm Grzaniò w Zmiarzli Hĕcĕ. Górnĕ nie mdĀ mùszelĕ sztrĕjków robic. Lasĕ Amazonie òstnĀ w jednym sztĕkù. Nie mdzemĕ spro-wòdzac gazu z Aùstralie a wietrzniczi na Nordze bĀdĀ le tak na letników cziwałĕ z zòchĀtĀ do òdwiĕzeniò. GĀsĕ a kaczczi swòj puch zaòbszczĀdĀ i bùszni mdĀ, zybiĀcĕ sĀ, szpacéro-wac.

Ni mùszĭ kùpiac tĕż tegò, co na zĕmniĕszĕ czĀdĕ rokù je nòt do òbùcò. RĀkawiców, mùców, bótów, grĕbĕch strĕflów, cwĕtrów. Pòlkòszulczy nie mdĀ wiĀzlĕ. Mòzemĕ bòso chòdzĕc jak nen Kòcewiòk Cejrowsczi, leno w spòdnĕch bùksach a w jedny kòszlĕ bez całĀ rok. Nĕ, w dwóch. Jedna na swiĀta, co jich wiele wicy tedĕ mdze.

Mni wòdĕ spòtrzebùjemĕ do praniò. Za to sĀ zmòkniemĕ a bez to mòkniĕniĕ sĀ bĀdzemĕ dzĕl zmiarĕczi. Białczy a chłopi mdĀ równĕchno òpòlony a przez to, że tĕli cała mdze widzec – barzi prorodzynnò bdze. Z nòtĕrĀ lĀczba wikszò. Roscĕnĕ piĀkniĕszĕ mdĀ i wiĀcy jich bĀdze. ChĀtni w wòdzĕ mdzemĕ sĀ mòczĕc. Na kòlach jezdzcĕ, piechti chòdzĕc. Na całĕch Kaszĕbach „marsze sledza a karusa” mdĀ robionĕ dlò òchłòdĕ. Pielgrzimczy mdĀ bòso chòdzĕc, czĀscy a nòchĀtni przez lasĕ. W całòcĕ w lasach mdze fùl lĕdzy a kòzdĕ drzewiĀ mdze blògòslawiĕnstwĀ. Pañstwòwĕ a priwatnĕ, òd gradłów pò bòrĕ, zarobiĀ dlò jich miĕwców jak nigdĕ. Za wlĕzeniĕ do chòjnĕ mdĀ lasowi pòdatk pòbierac. Òd kòzđĕgò zebrónĕgò

grzĕba i czòrny jagòdĕ – procent zwĕskù. Cobĕ letnicĕ mòglĕ sĀ zadostac nad mòrze a jezora i błotka, ti z Warszawĕ czĕ z jiny Brukselĕ, zrobiaĀ nama wszĕtczĕ mòzłĕwĕ drodżi, stĕgnĕ a aùtostradĕ. Na Bòlce mdze serfing, przepròszòm, dĕnĕgòwi pùrdżing.

Do mòdĕ przĭndĀ za to nazòt wszĕtczĕ bòzczĭ zrzeszo-nĕ z nòtĕrĀ. Za katĕzmùs robic bĀdze ksĀzka Aleksandra Labùdĕ ò bògach i dĕchach najich starków. Gmina Lĕniò, co to dĕchama stoi – mdze dĕchòwĀ stolĕcĀ Kaszĕbów. To tam ne pielgrzimczy mdĀ szĕ, z darama. A miasta bĀdĀ tròwĀ zaroslĕ, bez mieszkĀ-ców. Leno scĕrze gònic sĀ bĀdĀ pò betonowĕch pùstiniach. Lĕdzĕska na swòjich daczach, pò wsach przĕ grillach colema-

lo sedzec bĀdĀ a dzecĕska pò plĕtach skòkac mdĀ. Chińcĭcĕ sprzedadĀ nama mèlionĕ dmùchònĕch basenów... a grillów. Produĕcĕ wòdów do picò bĀdĀ mielĕ swòj złòti czas. Tak samò ti, co lodĕ, lodówczy, w całòcĕ rozmajĭtĕ òznòbiòcze robĀ. A nòwiĀcy zarobiĀ firmĕ, co robĀ prze wòdocygach a smiecach. Bò smiecĕ mùszĭ w ceplim chùtkò sprzĀtnĀc.

Bùdla z wòdĀ bĀdze stojĕc za dĕtczi. W mòl banków z pan-cernyma kasoma sztopòrczĕc bĀdĀ w lasach wiòldzĕ cysternĕ, cziwĕ, jaczich pilowac mdĀ dzĕnĀ a noc starznicĕ wòdĕ, co zadbadĀ, żebĕ kradĕlcoma nie ùszło nick sĕchim pĀkĀ. Z Africzi zahalómĕ sobie kamĕle, co za taksówczy mdĀ robic. Internĕtĕ nie mdze, bò sĀ kòmpùtrĕ mdĀ grzĀlĕ. Temù lĕdze dlò se żĕczniĕszĭ mdĀ, bò bĀdĀ prosto ze sobĀ gadac – w realu. Zdzi-nĕ zòwisc, niezgara a sĀsòd i nieznònò białka w aùtobùsu ùsmiĕchnĀ sĀ do ciebie. NawetkĀ jak wszĕtczĭch zĀbów miec nie mdĀ. A za czim tej zĀbĕ? Jòda mdze wiele mitczĕszò i nie mdze mùszòl jĭ grezc. ŪrosĀ nama za to zachtnĕ kropĕ òd pòfikaniò. Lĕdzĕska stónĀ sĀ redotniĕszĭ, kò je wiedzec, że słuńce dobrze wpliwò na nastawieniĕ do żĕcò.

NaszĀ kròjnĀ zwac mdĀ Malĕnowim EdenĀ. Kaszĕbszcĕ truskawczy, pòtròwnice w nowim klimace bĀdĀ wiòlgùchnĕ jak banie a stodzĕchnĕ jak mùnka mòji Białczy. Sami Ruscĕ, do swòjich latnĕch kùrtortów na Syberie, zamòwiĀ jich skòpicĀ. Wagònama mdĀ wòzĕc.

Nĕ mdze zòdnĕgò parlameñtu, leno król. Król Słuńce. A kaszĕbsczim himnĀ bĀdĀ „Kaszĕbszcĕ jezora, kaszĕbsczi las”.